

Bizkaia

Arrazola (Atxondo): djáβru, *tʃéren
Arrieta: deaβru, *baṛaβas, *demóniño
Bakio: demóniño, baṛaβas
Bermeo: demóniño, *djaβró
Berriz: djáβru, *tʃérem
Bolibar: djáβru, *tʃéren, *demóniño
Busturia: deaβru, *baṛaβas, *lusífēr
Dima: deaβru, *baṛaβas
Elantxobe: satanas, djáβro, *lusífēr
Elorrio: djáβru, lúsifer
Errigoiti: djáβru, demóniño, *baṛaβas
Etxebarri: demóniño, *lusífēr, *baṛaβas
Etxebarria: diáβru, demóniño, baṛaβas
Gamiz-Fika: diáβru, tʃítʃiri, *demóniño
Getxo: demóniño
Gizaburuaga: djáβru
Ibarruri (Muxika): pedropotéro, djáβru, *lusífēr
Kortezubi: djáβru, *lusífēr
Larrabetzu: diáβru, *baṛaβas
Laukiz: baṛaβas, *djáβru
Leioa: xúdas, baṛaβas, *deaβru
Lekeitio: djáβro, *baṛaβas, *lusífēr
Lemoa: deaβru
Lemoiz: demóniño, *djáβru, *baṛaβas
Mañaria: diáβru, demóniño, *tʃéren
Mendata: djaβru, *baṛaβas, *galtsayóri, *lusífēr
Mungia: demóniño, *diáβru
Ondarroa: djáβru, satanas, *lusífēr
Orozko: deaβru, satanas, *baṛaβan
Otxandio: tʃéren, *baṛaβas, *diáβlo
Sondika: demóniño, *djáβru
Zaratamo: djáβru, *demóniño, *baṛaβas
Zeanuri: demóniño, *deaβru
Zeberio: deaβru, *baṛaβas
Zollo (Arrankudiaga): djáβru, lúsifer
Zornotza: djáβru, satanas

Araba

Aramaio: deaβro, demóniño, lúsifer, *tʃéren

Gipuzkoa

Aia: deaβru, *etsái
Amezketta: lúsifer, deaβru, *demóniño, *etsái
Andoain: etsái, *deaβru, *d^móniño
Araotz (Oñati): xúdas, djáβro, *lusífēr
Arrasate: ókeṛ, *djáβru, *baṛaβas
Arroa (Zestoa): etsái, lusiṛeṛ, *deaβru
Asteasu: etsái, demóniño, lúsifer
Ataun: deaβru, *etsái
Azkoitia: etsái, *deaβru
Azpeitia: deaβru, *etsái
Beasain: lúsifer, deaβru

Beizama: diáβru, *etsái
Bergara: diáβru, etsai, *tʃéren
Deba: demóniño, *diáβru, *etsái
Donostia: demóniño
Eibar: impéruyoetʃái, impréruko pátsi, *impeṛnuko diáβru
Elduain: etsái, *deaβru, *demóniño
Elgoibar: diáβru
Errezil: djaβru, *impeṛnukoetsái
Ezkio-Itsaso: deaβru, *etsái
Getaria: diáβro, diáβlo, *etsái
Hernani: etsái, diáβru, *demóniño
Hondarribia: diáβro, demóniño
Ikaztegieta: etsai, demóniño, deaβru, satanas
Lasarte-Oria: demóniño, etsai, *deaβru
Legazpi: deaβru, imfeṛnuko etsai
Leintz Gatzaga: djáβru
Mendaro: etsai, *djáβru
Oartzun: demóniño
Oñati: lúsifer, tʃéren
Orexa: etsai, impéruko etsai
Orio: lúsifer, *diáβru, *diáβrok (mark.), *etsái
Pasaia: demóniño
Tolosa: etsai, demóniño, diáβru
Urretxu: deaβru, *etsái
Zegama: etsai, *deaβru

Nafarroako Foru Komunitatea

Abaurregaina / Abaurrea Alta: demóniño (mark.), deaβrua (mark.)
Alkotz: djáβruék (mark.)
Aniz: deβru
Arbizu: áingeruyai]toá (mark.), diáβruá (mark.)
Berute: demóniño, *deaβro, *etsái
Donamaria: diáβro, diáβrua (mark.)
Dorrao / Torrano: diáβru, djaβrua (mark.), diáβlo, demóniño, *etsai
Erratzu: deβru
Etxalar: diáβru, *demóniño (?), *imfeṛnukoetsái (mark.)
Etxaleku: diáβru, gáltʃayóri
Etxarri (Larraun): deaβru
Eugi: deaβru
Ezkurra: etsai
Gaintza: deaβru, *etsái
Goizueta: iféruko demóniño
Igoa: deaβru, *etsái
Jaurrieta: etsai (mark.)
Leitza: deaβru
Lekaroz: etsai, satanas
Luzaide / Valcarlos: deβru
Mezkiritz: diéβro, deβru

Oderitz: demóniño, *deaβru
Suarbe: diáβru, demóniño (mark.), *etsai
Sunbilla: satanas, deaβru, *d^móniño, *etsai
Urdiain: diéβru
Zilbeti: diáβru
Zugarramurdi: deβru

Lapurdi

Ahetze: deβru
Arrangoitze: deβru
Azkaine: satan, deβru, *galtsayóri, *iféruko etsai (mark.)
Bardoze: deβru
Beskoitze: deβru
Donibane Lohizune: deβru, satan, satangoRiá (mark.)
Hazparne: deβru, satan
Hendaia: deβru, etsai (mark.)
Itsasu: deβru
Makea: deβru, *galtsayóri
Mugerre: deβru, satan
Sara: deβru
Senpere: deβru
Urketa: deβru, *etsai (mark.) (?)
Uztaritze: deβru

Nafarroa Beherea

Aldude: deβru
Arboti: deβru, sán̄goyóriak (mark.)
Armendaritze: deβru, *gáltʃayóri
Arnegi: deβru
Arrueta: deβru
Baigorri: satan, deβru, *lusifer, *etsai
Bastida: satan, deβru
Behorlegi: deβru, *galtsayóri
Bidarrai: deβru
Ezterenzubi: deβru, *galtsayóri
Gamarte: deβru, satan
Garrúze: deβru
Irisarri: deβru, satan (?)
Izturitze: deβru, satan, *galtsayóri
Jutsi: deβru, galtsayóri, satan
Landibarre: deβru, *galtsayóri
Larabale: deβru (mark.), bimilaḁeβru, *galtsayóri
Uharte Garazi: deβru

Zuberoa

Altzai: deβru (mark.) (?), attan, munttiót
Altzurükü: deβru, deβrytʃára (mark.), munttót, deβrin munttótta (mark.), deβryahára (mark.)
Barkoxe: deβru

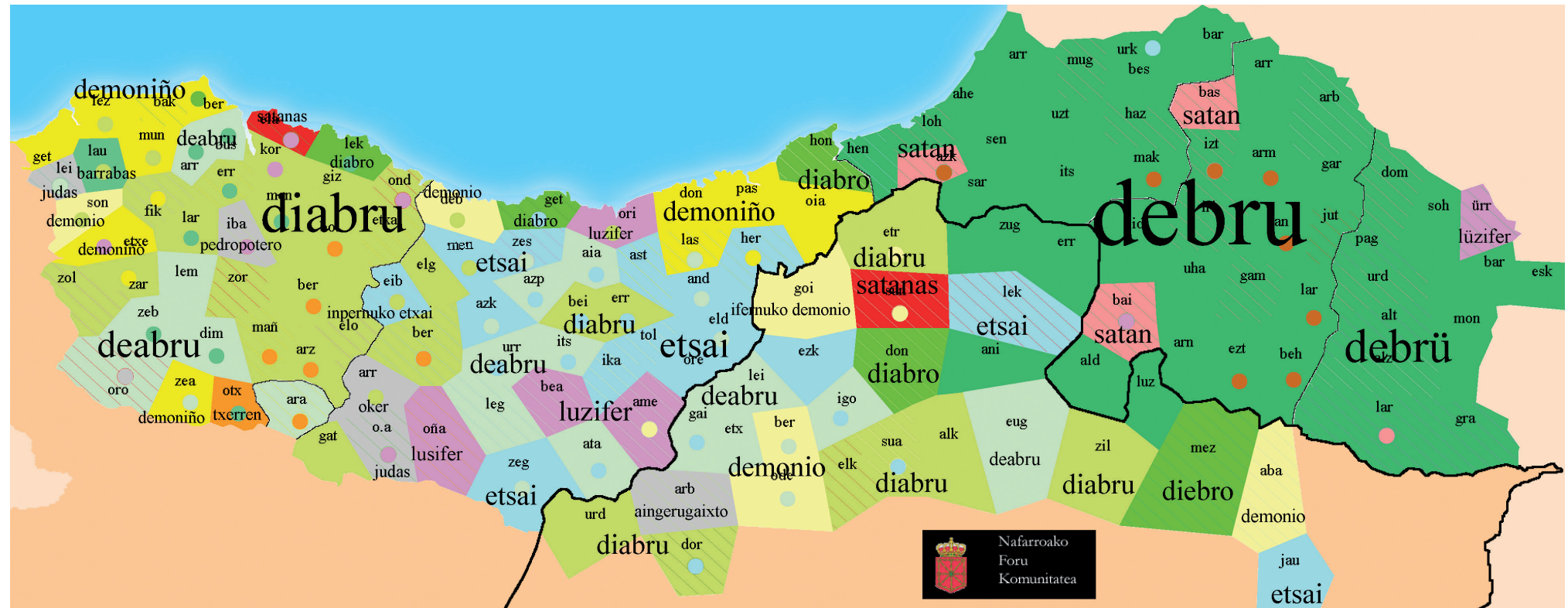
Domintxaine: deβru, deβryahára (mark.), satan
Eskiula: deβru
Lorraine: deβry (mark.), munttót, deβria (mark.), satan, *satan
Montori: deβria (mark.), deβry (mark.), deβry (mark.)
Pagola: deβru, munttót, deβry (mark.), kaʃkaβót (mark.)
Santa Grazi: deβru, munttiót
Sohüta: deβry (mark.), deβry (mark.)
Urdiñarbe: deβru, satan, galtsayóri, munttiót
Ürrüstoi: lúsifer, deβru, galtsayóri, munttiót

Mapan sartzen ez diren erantzunak:

Altzai (Z): munttiót
Amezketta (G): *etsai
Andoain (G): *d^móniño
Aramaio (A): lúsifer
Arrasate (G): *baṛaβas
Arrieta (B): *demóniño
Asteasu (G): lúsifer
Azkaine (L): *iféruko etsai (mark.)
Baigorri (N): *etsai
Berute (N): *etsai
Bolibar (B): *demóniño
Busturia (B): *lusifer
Deba (G): *etsai
Dorrao / Torrano (N): demóniño
Elduain (G): *demóniño
Etxalar (N): *imfeṛnukoetsai (mark.)
Etxebarri (B): *baṛaβas
Etxebarria (B): baṛaβas
Ikaztegieta (G): deaβru, satanas
Jutsi (N): satan
Lekeitio (B): *lusifer
Lemoiz (B): *baṛaβas
Mendata (B): *galtsayóri, *lusifer
Orio (G): *diáβrok (mark.), *etsai
Otxandio (B): *diáβlo
Pagola (Z): kaʃkaβót
Sunbilla (N): *etsai
Tolosa (G): diáβru
Urdiñarbe (Z): galtsayóri, munttiót
Ürrüstoi (Z): galtsayóri, munttiót
Zaratamo (B): *baṛaβas

2548. Mapa: diablo, demonio / diable / devil

GALDERA: 78090 ALEANR: XI, 1416

	deabru
	(inpernuko) diabru
	diabro
	debru(zahar)
	diablo
	(ifernuko) demonio
	demoniño
	satan(gorri)
	satanas
	barrabas
	(ifernuko) etsai
	galtzagorri
	txerren
	muntt(i)ot
	luzifer
	bestelakoak

- Jaungoikoaren aurka altxatu ziren izakien burua, gaizkiaren espiritua, nola izendatzen den galdetu da.

- Haur bihurriari esaten zitzaizkion esaerak bildu dira herri askotan. Alduden: *Debruz eina*. Arnegin: *Debrú zaarra*. Uharte Garazin: *Debruak ina iz*. Irisarrin: *Debríak artía; debríak eskua emana*.

- Sohütan pertsona faltsua izendatzeko esaera jaso da: *Debriaen mithila, c'est plutôt quelqu'un qui écoute tout le monde, faltsü, erraiten tzü uano, güti bai debria*.

- **Bestelakoak:** aingerugaixto (Arbizu), attan (Altzai), barraban (Orozko), inpreñuko patxi (Eibar), judas (Araotz, Leioa), kaxkabot (Pagola), oker (Arrasate), pedropotero (Ibarruri), txitxirri (Gamiz-Fika), zangogorri (Arboti).

Errigoiti: “Txerrena” esaten tzaku, ba, truboie ásten daniel, “ántxe txerrená dabill jóten”.

Berriz: “Umé deabru” eta len esaten yákesan, bai, “umé diabruoi”.

Etxebarría: Txorierra aldién dá orí “barrábas”.

Beasain: Inpernuko deabruk eamango au i oaindio!

Amezqueta: “Etsaie” esate zan, bai... askotan, “etsaie”... “inpernuko etsaie”.

Sara: Debruaín mutila, beti gaizki ai déna, debruaikin parte artuá du erraten da.

Izturitze: Gauaz oilarra kukurruka hasten zelarrik, sorginak bazün etxe-itzulian eta amatxik erraiten zaukun, “gatza hartu behar zen, ahur bat gatz eta suphazterrian ezarri eta gio zartaka erratzen beitzen, behar zen erran “satanpués”, phárti hortik.

Ezterenzubi: Gerla-denbora bazündien donaixtiar bat, aisa mintzo zena eta bazündien baigorriar bat dena malezia, ta bethi eta donaixtiar hak erraiten zien “debríain ingúria, hi, debriaín inguria”.

Jutsi: “Hori satan duk, hori galtzagorri”, norbeitetaz erten da. Hain lana egin dielakoan, hori debrién muthila.

Altzai: Katiximan “debrüxarra” düzü, “munttiot” hoi elhe handia düzü, uai jüamentü bat bezala düzü, munttiot, khexü denian e, “munttiot bat hiz”, agitzen düzü erraitea.